

fo

Na osnovu Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevu („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 27/24), Opće metodologije o registraciji vannastavnih i posebnih programa, broj: 01-1-02-4416-7/23, od 10. 7. 2023. godine, Izmjena i dopuna Opće metodologije o registraciji vannastavnih i posebnih programa, broj: 01-1-04-5428-6/24, od 18. 7. 2024, i Kataloga registriranih programa, broj: 11-34-39906/25 od 17. 7. 2025. godine, Nastavničko vijeće JU Prva gimnazija na sjednici održanoj dana 13.02.2026.g. utvrđuje i usvaja:

IZVEDBENI PLAN ZA REALIZACIJU STUDIJSKE POSJETE

“OD RATA DO MIRA II”

Studijska posjeta “Od rata do mira II” višednevna je posjeta, putovanje i boravak učenika u trajanju od tri noći i četiri dana u pratnji uposlenika škole i licenciranih vodiča na unaprijed određenim destinacijama koje podrazumijevaju rutu puta: *Sarajevo – Vranduk – Maglaj – Tešanj – Lukavac – Tuzla – Srebrenik – Gradačac – Brčko – Tuzla – Bijeljina – Teočak – Tuzla – Dubrave – Kalesija – Sapna – Zvornik – Kladanj – Olovo – Sarajevo*. Organiziraju je Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, škola JU Prva gimnazija u saradnji s turističkom agencijom. Uključuje posebne oblike odgojno-obrazovnog rada učenika i nastavnog osoblja izvan sjedišta škole, radi ostvarivanja pojedinih dijelova nastavnog plana i programa, odnosno usvojenog programa i operativnog plana realizacije odgojno-obrazovnih oblika rada.

ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI

Studijska posjeta “Od rata do mira II” ima za cilj učenje o kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu Bosne i Hercegovine, te razvijanje i njegovanje kulture sjećanja i kolektivne memorije kod učeničke populacije na period agresije na Bosnu i Hercegovinu, odnosno njeno učešće u antifašističkoj borbi tokom Drugog svjetskog rata, kao i na značajne historijske ličnosti iz ovih perioda. Pored toga, cilj je očuvanje raznolikosti i pluralizma BiH, poticanje dijaloga, te objektivno upoznavanje s historijskim činjenicama s namjerom izgradnje trajnog mira i suživota na ovim prostorima.

KARAKTERNE SNAGE I VRLINE ISHODA

Studijskom posjetom učenici će razvijati sljedeće snage karaktera: UMJERENOST, TRANSCENDENTNOST, ODVAŽNOST, PRAVEDNOST, HUMANOST.

Učenici će tokom ove aktivnosti moći razviti samoregulaciju/kontrolu, razboritost, zahvalnost, smisao za humor, poštovanje ljepote i izvrsnosti, upornost, hrabrost, iskrenost, vitalnost, jednakost i poštenje, socijalnu odgovornost, timski rad, ljubav, socijalnu i emocionalnu inteligenciju, velikodušnost.

OČEKIVANI ISHODI STUDIJSKE POSJETE “OD RATA DO MIRA II”:

Učenik će moći ostvariti sljedeće ishode:

- JA
- Donosi zaključke o kompleksnosti historijskih događaja na osnovu različitih interpretacija historijskih izvora;
 - Procjenjuje različita historijska gledišta u zavisnosti od vremena i prostora;
 - Tumači povezanost događaja i razvoja društva kroz političke, kulturne, ekonomske i religijske segmente u određenom historijskom vremenu;
 - Utvrđuje uzroke i dugoročne posljedice događaja koje su izazvale prekretnice u svjetskoj i nacionalnoj historiji;
 - Zaključuje o složenosti uzroka i posljedica događaja, pojava i procesa i njihovog utjecaja na sadašnjost;
 - Istražuje historiju, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe BiH;
 - Analizira značajne događaje i ličnosti iz bosanskohercegovačke historije;
 - Opisuje historijske i prirodne spomenike, lokalitete i događaje od važnosti;
 - Razlikuje historijske činjenice od mišljenja o historijskim događajima;
 - Argumentira raznolikost i pluralizam BiH činjenicama iz prošlosti s ciljem uvažavanja različitosti i tolerancije;
 - Procjenjuje aktuelne vijesti vezane kroz društveno-geografske procese i događaje;
 - Objašnjava kako su informacije, ideje, stavovi i mišljenja prikazani u medijskom tekstu i kako utječu na životni stil primaoca s obzirom na uzrast, spol i kulturni kontekst;
 - Analizira razdoblja, događaje u njima, procese i probleme, smještajući ljude i događaje u vremenski i prostorni okvir.

ZADACI STUDIJSKE POSJETE

Predstavljaju konkretizaciju ciljeva koji se ostvaruju realizacijom sadržaja Izvedbenog plana realizacije studijske posjete.

OPĆI ZADACI

- a) materijalni (stjecanje znanja, vještina i navika);
- b) odgojni (svestrani odgoj, razvijanje karakternih snaga, razvijanje patriotizma i samopoštovanja);
- c) formalni (fizički, psihički i emocionalni razvoj).

SPECIFIČNI, ODNOSNO POJEDINAČNI ZADACI

- a) proučavanje objekata i fenomena u prirodi;
- b) razvijanje interesiranja za prirodu i izgrađivanje ekoloških navika;
- c) upoznavanje načina života i rada stanovnika pojedinih krajeva;
- d) proučavanje historijskih lokaliteta i događaja iz prošlosti;
- e) proučavanje prošlosti na osnovu spomenika;
- f) upoznavanje s likom i djelom značajnih historijskih ličnosti;
- g) razvijanje pozitivnog odnosa prema:
 - nacionalnim vrijednostima,
 - kulturnim i estetskim vrijednostima,
 - kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu Bosne i Hercegovine,

- hA
- sportskim potrebama i navikama,
 - pozitivnim socijalnim odnosima,
 - shvatanju značaja zdravlja i zdravog stila života,
- h) podsticanje i razvijanje patriotizma;
- i) podsticanje i razvijanje empatije;
- j) podsticanje i razvijanje raznolikosti i pluralizma;
- k) podsticanje i ispoljavanje pozitivnih emocionalnih doživljaja;
- l) osposobljavanje učenika za ostvarivanje osnovnih ljudskih potreba izvan porodice i školskog ambijenta.

SADRŽAJI KOJIMA SE POSTAVLJENI CILJEVI OSTVARUJU

- Posjeta prirodnim, historijskim, geografskim, književnim i kulturno-umjetničkim znamenitostima i lokalitetima.

METODE KOJIMA SE POSTAVLJENI CILJEVI OSTVARUJU

- Aktivno učenje, iskustveno učenje, dijaloška metoda, istraživačka metoda, kreativno pisanje.

SREDSTVA KOJIMA SE POSTAVLJENI CILJEVI OSTVARUJU

- Sredstva za finansiranje učešća djece/učenika, koja podrazumijevaju sve troškove neophodne za učešće u realizaciji studijske posjete, osigurana su u budžetu Kantona Sarajevo.
- Naknadu štete prouzrokovane nemarnim ponašanjem učenika snose roditelji.

NOSIOCI PREDVIĐENIH SADRŽAJA I AKTIVNOSTI

1. JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo

- finansira ukupne aktivnosti studijske posjete.

2. JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo

- nosilac aktivnosti,
- planira i organizira studijsku posjetu,
- koordinira realizacijom studijske posjete u svim segmentima i sa svim uključenim subjektima,
- provodi procedure Javnog poziva i izbora Agencije,
- osiguravanje svih sadržaja u uvjetima za odabir agencije (navođenje od agencije svih vrsta sadržaja koje će se realizirati),

-
- obaveza ugovaranja sigurnosnih aspekata pri realizaciji studijske posjete (osiguravanje potrebnih uvjeta za udobno i sigurno putovanje, smještaj, prehranu i boravak učenika u toku realizacije studijske posjete),
 - zaključivanje Ugovora s agencijom-najboljim ponuđačem,
 - dostavlja Program studijske posjete školama,
 - dostavlja Izvedbeni plan studijske posjete školama na usvajanje,
 - dostavlja Etički kodeks studijske posjete školama na usvajanje,
 - dostavlja Operativni plan studijske posjete,
 - priprema Nastavni materijal za licencirane vodiče,
 - organiziranje konsultacija prije izvođenja putovanja, što podrazumijeva uključenost svih zainteresiranih subjekata,
 - obaveza informiranja Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo o početku realizacije studijske posjete,
 - monitoring aktivnosti,
 - evaluacija aktivnosti.

3. Školski odbor

- upoznavanje s Programom i Etičkim kodeksom studijske posjete,
- **upoznavanje s Izvedbenim planom** studijske posjete,
- upoznavanje s Operativnim planom studijske posjete.

4. Direktor škole

- koordiniranje svim aktivnostima koje spadaju u nadležnost škole:
- prezentiranje Programa studijske posjete i Izvedbenog plana studijske posjete školskom odboru radi upoznavanja
- prezentiranje Operativnog plana studijske posjete Školskom odboru
- prezentiranje Etičkog kodeksa za realizaciju odgojno-obrazovnog rada u okviru vannastavnih i posebnih programa Školskom odboru
- predlaganje vođe putovanja i nastavnika u pratnji učenika
- u saradnji sa vođom puta dostavlja Institutu spisak učenika i broj nastavnika u pratnji
- logističke i organizacijske pripreme (precizirati prema specifičnim potrebama i okolnostima škole)
- komunikacija sa svim učesnicima u realizaciji aktivnosti
- organizacija pripremnih sastanaka na nivou škole
- procjena rizika i plan upravljanja istim
- organizaciono-tehnička pitanja za realizaciju i odvijanje redovne nastave tokom studijske posjete
- izvještaj o realizaciji studijske posjete dostavlja Institutu
- sigurnost i dobrobit učenika

5. Nastavničko vijeće

- usvajanje Programa i Izvedbenog plana studijske posjete,

- usvajanje Operativnog plana studijske posjete,
- usvajanje Etičkog kodeksa studijske posjete,
- imenovanje vođe putovanja,
- imenovanje po jednog pratioca zaposlenika škole na svakih najmanje 15, a najviše 20 učenika,
- podnošenje izvještaja o realizaciji studijske posjete.

6. Odjeljsko vijeće

- izlaganje Programa i Izvedbenog plana studijske posjete;
- upoznavanje učenika s Etičkim kodeksom za realizaciju odgojno-obrazovnog rada u okviru vannastavnih i posebnih programa Školskom odboru;
- koordiniranje aktivnosti koje su u domenu rada Odjeljskog vijeća, po nalogu direktora škole:
 - pravovremeno upoznavanje roditelja sa organizacijom studijske posjete
 - pribavljanje saglasnosti
 - briga o dobrobiti učenika
 - izvještaj s putovanja
 - izvještaj s putovanja za roditelje i Nastavničko vijeće
 - upute za radne zadatke učenicima tokom studijske posjete (vođenje Dnevnika putovanja)
 - prezentacija radnih zadataka po povratku
 - evaluacija ukupnog iskustva studijske posjete.

7. Vođa puta

- aktivno učešće u organizaciji i realizaciji studijske posjete
- ostvarivanje Programa i Izvedbenog plana studijske posjete
- tehničko-organizacijska koordinacija sa Agencijom po pitanju broja i rasporeda učenika i njihove pratnje u autobuse
- preduzimanje neophodnih aktivnosti u smislu osiguranja bezbjedonosnih aspekata realizacije studijske posjete
- priprema Izvještaja o realizaciji studijske posjete

8. Roditelji učenika

- upoznavanje s Programom i Izvedbenim planom studijske posjete,
- upoznavanje s Etičkim kodeksom studijske posjete na roditeljskim sastancima,
- davanje pismene saglasnosti za učešće djeteta u realizaciji studijske posjete,
- dostavljanje potrebne dokumentacije vođi puta, najkasnije 5 dana prije putovanja,
- dostavljanje izjave o prihvatanju nadoknade troškova i eventualno pričinjene štete koje prouzrokuje učenik (njihovo dijete).

9. Učenici

- plansko upoznavanje s Etičkim kodeksom studijske posjete na časovima odjeljske zajednice,
- upoznavanje s pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja (diskriminacije, neprijateljstva svih oblika nasilja s posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje),
- zabrana osamljivanja i odlaska učenika na neprikladna mjesta.

10. Agencija

- osiguranje pretpostavki za realizaciju Programa i Izvedbenog plana studijske posjete,
- osiguranje usluga licenciranih turističkih vodiča,
- osiguranje visokog kvaliteta usluga prijevoza, smještaja, boravka, ishrane, te drugih usluga u sklopu turističkog aranžmana,
- osiguranje sigurnosnih aspekata realizacije studijske posjete.

PLANIRANI OBUHVAT UČENIKA

Svi učenici drugog razreda srednjih škola Kantona Sarajevo u pratnji nastavnika (oko 4.359 učesnika u školskoj 2025/2026).

VREMENSKI OKVIR

- Sve GRUPE (oko 4.359 učesnika po godini) od 31. marta do 13. novembra (17 sedmica u grupama između 200 i 250 učenika + nastavnici u pratnji), budžetska godina 2026.

PUTNI PRAVAC S KONAČNIM ODREDIŠTIMA

Planirano je da put traje četiri dana i tri noći, utorak – petak, na relaciji:

Sarajevo – Vranduk – Maglaj – Tešanj – Lukavac – Tuzla – Srebrenik – Gradačac – Brčko – Tuzla – Bijeljina – Teočak – Tuzla – Dubrave – Kalesija – Sapna – Zvornik – Kladanj – Olovo – Sarajevo

OD RATA DO MIRA II

TERMINOLOGIJA:

- **Predstavnik agencije** – glavni koordinator studijske posjete ispred agencije, odgovoran za cjelokupnu organizaciju i realizaciju programske aktivnosti.
- **Licencirani vodič** – vodič angažovan od strane agencije, zadužen za stručno vođenje grupe u autobusu i/ili na odabranim lokalitetima izvan autobusa.
- **Nastavnik** – predstavnik škole, odgovoran za pratnju, sigurnost i nadzor učenika tokom

fa

putovanja.

- **Ovlaštena osoba agencije** – vanjski saradnik agencije, zadužen za stručno vođenje grupe na određenim lokalitetima.
- **Kustos** – stručna osoba, angažovana od strane agencije ili ustanove, zadužena za prezentaciju i stručno vođenje grupe u muzejima, galerijama ili sličnim institucijama.
- **Turistički vodič** – predstavnik turističke zajednice određenog grada ili regije, zadužen za stručno vođenje i interpretaciju sadržaja na terenu.

VAŽNA NAPOMENA:

- Izuzetno je važno da agencija, u skladu s programskom agendom, osigura prisustvo svih navedenih aktera u tačno definisanim ulogama. Svaki od njih ima specifične zadatke i odgovornosti koji se ne mogu zamjenjivati ili spajati bez prethodnog odobrenja i usklađivanja sa Institutom/naručiocem posla. Ovakav pristup osigurava kvalitetnu realizaciju studijske posjete, stručnost u vođenju i sigurnost učesnika.

REALIZACIJA PROGRAMSKE AGENDE:

1 DAN

- **Sarajevo** – Polazak s platoa ispred Željezničke stanice u 07:00 sati.
Pred polazak s platoa ispred Željezničke stanice agencija obezbjeđuje cirka 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. Prilikom polaska nastavnici i licencirani vodiči agencije (u daljem tekstu: licencirani vodiči) ući će u po jedan autobus i preuzeti stručno vođenje grupa.
- **Vranduk** – Dolazak na Vranduk.
Posjetu Starom gradu Vranduk predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane kustosa u muzeju, kao i ulaznice za sve učesnike ukoliko su potrebne (Tema: Vranduk – srednjovjekovna tvrđava i sl.). Polazak s Vranduka.
- **Maglaj** – Dolazak u Maglaj.
Posjetu Gradini predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane turističkog vodiča (Tema: Historija Maglaja i njegov značaj u periodu agresije). U Maglaju agencija predviđa pauzu za toalet. Polazak iz Maglaja.
- **Tešanj** – Dolazak u Tešanj.
Prilikom dolaska u Tešanj učenici napuštaju autobuse u kompleksu jedne od značajnih firmi (poduzetnički pogodon/fabrika/privredno lice). Učenici su u pratnji predstavnik agencije, nastavnika i licenciranih vodiča. Neophodno je da agencija kontaktira vlasnika i obezbijedi pristup poduzetničkom pogonu za sve učesnike studijske posjete. Agencija obezbjeđuje strogo kontrolirano i stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije, kao i ulaznice ukoliko su potrebne. Potom slijedi pauza za ručak i toalet u trajanju od 30 minuta, a zatim i polazak ka centru Tešnja gdje će, po dolasku učenika na autobusku stanicu biti potrebno podijeliti ih u dvije (2) grupe koje uz pratnju predstavnik agencije,

nastavnika i licenciranih vodiča preuzimaju dva (2) turistička vodiča koje obezbjeđuje agencija. Dvije grupe naizmjenično posjećuju dva lokaliteta. Jedna grupa ide na Stari grad - Gradinu, dok druga grupa istovremeno posjećuje gradsku jezgru sa znamenitostima, nakon čega slijedi rotacija grupa. Tokom posjete Starom gradu (Tvrđavi) agencija obezbjeđuje ulaznice za sve učesnike, a turistički vodič svakoj pojedinačnoj grupi na Tvrđavi prezentira predavanje o kulturno historijskim znamenitostima Tešnja, a koje mogu vizualizirati ili ne s tvrđave (Teme: Stari grad – Gradina, Sahat – kula, Čaršijska (Gazi Ferhad-begova) džamija, Eminagića konak, Mezar pjesnika Muse Ćazima Ćatića, Staza zdravlja u Mrkotiću, Izletišta Kiseljak i Ćatin greb, Jezero Jelen, Ciglansko jezero, Jezero Mrkotić, izletišta pored rijeke Usore u Kraševu, Sportsko ribolovno društvo „Jelah-Tešanj“, Značajne manifestacije u Tešnju i sl.). Tokom posjete gradskoj jezgri agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane turističkih vodiča (Teme: iste teme kao i na Tvrđavi). Polazak iz Tešnja. Prilikom vožnje prema Lukavcu nastaviti putem preko Doboja i Gračanice.

- **Lukavac** – Dolazak na jezero Modrac.
Posjetu jezeru Modrac predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane licenciranog vodiča. Polazak s jezera Modrac.
- **Tuzla** – Dolazak u hotele između 18:00 i 19:00 sati.
Smještaj u hotele s najmanje tri zvjezdice. Sobe trebaju biti jednokrevetne, dvokrevetne, trokrevetne, četverokrevetne ili petokrevetne. Smještaj u hotele svih učesnika vrši agencija sa svojim timom pratnje i predstavnicima škola. Večera od 19:00 sati u hotelu na principu posluživanja (treba biti raznovrsna i obilna).

II DAN

- **Tuzla** – Doručak na principu švedskog stola (treba biti raznovrstan i obilan) između 07:00 – 08:00 sati.
Pred polazak agencija obezbjeđuje cirka 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. Polazak u 08:15 sati.
- **Srebrenik** – Dolazak u Srebrenik.
Posjetu Starom gradu Srebrenik predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane turističkog vodiča (Tema: Srenjovjekovna tvrđava i sl.) Polazak iz Srebrenika.
- **Gradačac** – Dolazak u Gradačac.
Prilikom dolaska u Gradačac učenici napuštaju autobuse u podnožju kule Zmaja od Bosne gdje ih je potrebno podijeliti u dvije (2) grupe koje uz pratnju predstavnika agencije, nastavnika i licenciranih vodiča preuzimaju dva (2) turistička vodiča koje obezbjeđuje agencija. Dvije grupe naizmjenično posjećuju dva lokaliteta. Jedna grupa ide u obilazak kule Zmaja od Bosne, dok druga grupa istovremeno posjećuje gradsku jezgru sa znamenitostima, nakon čega slijedi rotacija grupa. Tokom posjete Kuli Zmaja od Bosne agencija obezbjeđuje ulaznice za sve učesnike, a turistički vodič svakoj pojedinačnoj grupi na Kuli prezentira predavanje (Teme: Pokret za autonomiju BiH, Glavna ličnost pokreta Husein-kapetan Gradašćević i njegov vakuf). Tokom obilaska gradske jezgre turistički vodič svakoj pojedinačnoj grupi prezentira predavanje o kulturno historijskim

fz

znamenitostima Gradačca (Teme: Husejnija džamija, Sahat kula, Crkva Svetog Marka Evanđeliste, Crkva Svegog Ilije Proroka, Gradski park, Spomenik borcima iz Drugog svjetskog rata, Spomen bista Josipa Broza Tita, i sl.). Zatim sve grupe učenika ulaze u autobuse i putuju prema jezerima Hazna i Vidara gdje slijedi pauza za ručak i toalet u trajanju od 45 minuta. Nakon toga slijedi ulazak u autobuse i putovanje preko industrijske zone do oklopnog voza. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije (Tema: Oklopni voz). Prilikom vožnje prema Brčkom, putovati preko Ormanice, a pauzu za toalet eventualno praviti u mjestu Brka.

- **Brčko** – Dolazak u Brčko.

Prilikom dolaska u Brčko učenici napuštaju autobuse kod logora Luka. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane licenciranih vodiča (Tema: logor Luka). Potom je potrebno učenike podijeliti u dvije (2) grupe koje uz pratnju predstavnik agencije i nastavnika predvode licencirani vodiči do centra Brčkog, koji tokom pješačenja prezentuju historijski sat (Teme: Borba za odbranu slobodnih brčanskih prostora, značaj koridora, tenkoprohodni pravac, uloga Hrvatske vojske i sl.). Zatim, dvije grupe odvojeno posjećuju gradsku jezgru u pratnji licenciranih vodiča (Teme: Spomenik civilnim žrtvama rata u Brčkom, Atik – Savska džamija, Staro gradsko jezgro, Begova kula, Krsmanovića kuća, Kuća Kučukalića, Islahijet, Hotel Posavina, Vijećnica i sl.). Tokom posjete agencija obezbjeđuje ulaznice za sve učesnike na lokalitetima gdje je potrebno. Polazak iz Brčkog. Na putu do Tuzle licencirani vodiči obrađuju temu koja se odnosi na općinu Čelić i fabriku „Frigos“.

- **Tuzla** – Dolazak u hotele između 18:00 i 19:00 sati.

Smještaj u hotele s najmanje tri zvjezdice. Sobe trebaju biti jednokrevetne, dvokrevetne, trokrevetne, četverokrevetne ili petokrevetne. Smještaj u hotele svih učesnika vrši agencija sa svojim timom pratnje i predstavnicima škola. Večera od 19:00 sati u hotelu na principu posluživanja (treba biti raznovrsna i obilna).

III DAN

- **Tuzla** – Doručak na principu švedskog stola (treba biti raznovrstan i obilan) između 07:00 – 08:00 sati.

Pred polazak agencija obezbjeđuje cirka 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. Polazak u 08:15 sati.

- **Bijeljina (Janja)** – Dolazak u Grad Bijeljina.

Na putu prema Gradu Bijeljina licencirani vodiči obrađuju sve teme od značaja za period Agresije na RBiH. Prilikom dolaska na područje Grada Bijeljine slijedi posjeta gradskim znamenitostima, a zatim i mjestu Janja. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije. Polazak za Teočak.

- **Teočak** – Dolazak na centar Teočaka.

Prilikom dolaska u centar Teočaka, učenici napuštaju autobuse, a zatim slušaju historijski sat. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije (Teme: Ugljevik – rodno mjesto Kapetana Hajrudina Mešića, Teočak mjesto povlačenja kapetana Hajrudina Mešića početkom agresije na Bosnu i Hercegovinu, Bedem odbrane domovine pod vodstvom kapetana Hajre i njegovih „Lavova iz Teočaka“ i sl.). Zatim slijedi podjela lanč paketa kao i pauza za ručak i toalet u trajanju od 30 minuta. Polazak iz Teočaka.

- **Tuzla** – Dolazak u Tuzlu.

Posjetu gradskoj jezgri grada Tuzla predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje dva (2) turistička vodiča i ulaznice za sve učesnike na lokalitetima koje obilaze ukoliko su potrebne (Teme: Partizansko groblje, Banja i spomenici, Brčanska malta, Panonska jezera, Korzo, Kapija, Trg slobode, Meša i Ismet, Turali-begova džamija, Pravoslavna crkva, Stadion Tušanj, Gradski park, Koza i sl.).

- **Tuzla** – Dolazak u hotele između 18:00 i 19:00 sati.

Smještaj u hotele s najmanje tri zvjezdice. Sobe trebaju biti jednokrevetne, dvokrevetne, trokrevetne, četverokrevetne ili petokrevetne. Smještaj u hotele svih učesnika vrši agencija sa svojim timom pratnje i predstavnicima škola. Večera od 19:00 sati u hotelu na principu posluživanja (treba biti raznovrsna i obilna).

IV DAN

- **Tuzla** – Doručak na principu švedskog stola (treba biti raznovrstan i obilan) između 07:00 – 08:00 sati.

Pred polazak agencija obezbjeđuje cirka 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. Polazak u 08:15 sati. Polazak iz Tuzle odvija se preko Dubrava i Kalesije.

- **Dubrave** – Dolazak u kasarnu na aerodromu Dubrave.

Posjetu kasarni na aerodromu Dubrave i muzejskoj postavci eksponata svih korpusa Armije RBiH predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. U toku posjete posebna pažnja posvećuje se generalu i heroju odbrambeno-oslobodilačkog rata Nesibu Malkiću. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije.

Kalesija – Dolazak u Kalesiju (Memići).

Učenici napuštaju autobuse kod Memorijalnog centra i šehidskog mezarja u Gornjoj Kalesiji. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije.

- **Sapna** – Dolazak u Sapnu.

Posjeta općini Sapna podrazumijeva posjetu Centralnom spomen obilježju poginulim pripadnicima Armije RBiH koju predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije (Teme: 206 viteška brigada, General i heroj odbrambeno-oslobodilačkog rata Mehdi (Senad) Hodžić zvan „kapetan Labud“, General i heroj odbrambeno-oslobodilačkog rata Hajrudin Mešić – kapetan Hajro, Prva slobodna teritorija – utočište za srebreničane koji su izašli na slobodnu teritoriju, Marš mira i sl.). Po završetku posjete spomen-obilježju učenici prave pauzu za toalet i druge potrebe. Polazak iz Sapne odvija se preko Karakaja prema Zvorniku s usputnim prolaskom kroz mjesto Đulići gdje učenici mogu vidjeti šehidsko spomen-obilježje „Bijeli Potok“. Na putu prema Zvorniku učenici u toku vožnje putem yt linka gledaju film o srednjovjekovnom gradu „Kušlat“. Agencija na putu do Zvornika obezbjeđuje stručno vođenje od strane licenciranih vodiča.

- **Zvornik (Divič)** – Dolazak na Divič.

Posjetu Diviču predvode predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Na Diviču slijedi podjela lanč paketa na platou pored rijeke Drine i pauza za ručak ili toalet u trajanju od 30 minuta. Zatim slijedi historijski sat. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije (Teme: Historija Zvornika, Kula Grad, Srednjovjekovni grad „Kušlat“ i sl.) Polazak s Diviča odvija se u pravcu Kušlata – gdje mogu vidjeti čuvenu

džamiju na stijeni. Zatim učenici nastavljaju put preko Milića, Vlasenice, Kladnja gdje prave novu pauzu za toalet, a zatim put nastavljaju preko Olova i Bijambara do Sarajeva. U toku putovanja na ovoj relaciji učenici slušaju historijski sat o Vlasenici, Kladnju, Olovu, znamenitostima Bijambara, a koje realiziraju licencirani vodiči. Tokom prolaska preko Nišićke visoravni licencirani vodiči, skrenut će pažnju učenicima na mjesto Crna Rijeka, kao mjesto pogibije generala i heroja odbrambeno-oslobodilačkog rata Nesiba Malkića, gdje se nalazi i spomen obilježje.

- **Sarajevo** – dolazak na plato ispred Željezničke stanice između 18:00 i 19:00 sati.

OPIS PRIJEVOZA, UGOSTITELJSKIH USLUGA I DRUGIH USLUGA

- Pri realizaciji putovanja bit će korišteni autobusi koji nisu stariji od 12 godina, tehnički ispravni i pregledani (redovni tehnički pregledi u posljednjih šest mjeseci i tehnički pregled obavljen ne ranije od pet dana prije polaska). Njima će upravljati lica koja ispunjavaju zahtjeve u pogledu profesionalne obučenosti i kompetentnosti, kao i psihofizičke sposobnosti za upravljanje autobusom (tahografske trake za prethodna dva dana).
- Agencija može da koristi vlastita prijevozna sredstva ili prijevozna sredstva u vlasništvu drugih pravnih i fizičkih lica koja su registrirana za obavljanje djelatnosti prijevoza putnika u kojima su putnici i prtljag osigurani.
- U cilju sigurnog boravka učenika, Agencija može da koristi samo one smještajne i ugostiteljske objekte koji zadovoljavaju određene standarde u smislu kvaliteta usluga smještaja, prehrane i posluživanja napitaka, s posebnim osvrtom na visok kvalitet ispunjenosti sanitarno-higijenskih i zdravstvenih zahtjeva u pogledu pripremanja hrane i napitaka (HACCP standard) i smještajnih sadržaja (hotel s najmanje tri zvjezdice u višekrevetnim sobama).

INKLUZIJA UČENIKA S TEŠKOĆAMA

Priznavanje inkluzije kao ključne za postizanje prava na obrazovanje jeste jedan od ciljeva studijske posjete. Preporuke za realizaciju ovog segmenta putovanja bit će usklađene s potrebama učenika i škola, a u saradnji s Institutom za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.